

GREENPEACE

SAYI #198

SAHİLLER
HEPİMİZİN!

İçindekiler

Bakanlık: “Biz de İliç'teki denetim boşluğunu yeni fark ettik”

Greenpeace Akdeniz, dokuz işçinin hayatını kaybettiği İliç maden kazasıyla ilgili bölgedeki çalışmalarını sürdürmeye, konuyu gündemde tutmaya devam ediyor. Saha gözlemlerini Greenpeace Akdeniz Program Direktörü Berkan Özyer anlatıyor...

Sokak hayvanları yaşasın

Türkiye’de sokak hayvanlarıyla ilgili sorunun kaynağı, merkezi hükümetin ve yerel yönetimlerin sorumluluklarını yeterince yerine getirmemeleri. Sorumsuzluğun, denetimsizliğin bedelini sokak hayvanları ödeyemez. Sorunun sebebi de çözümü de çok açık.

Küresel Okyanus Anlaşması’nı hangi ülkeler resmen onayladı?

Küresel Okyanus Anlaşması, deniz yaşamının iyileşip gelişebileceği geniş okyanus koruma alanları yaratmak için kullanılabilecek güçlü bir araç ancak en az 60 ülke tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek. Peki şu ana kadar kaç ülke anlaşmayı onayladı?

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Orli Toledo

Genel Yayın Merkezi

19 Mayıs Mah. 19 Mayıs Cad.
Golden Plaza, No: 3/16 Ofis
No: ORJ/149, 34363
Şişli - İstanbul
Tel: +90 212 935 30 33
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Orli Toledo

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Berkan Özyer

Editör

Onur Aylı

Baskı

Printworld Ambalaj Etiket
San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Greenpeace

GREENPEACE

SAHİLLER ÖZGÜR VE ADİL ERİŞİME AÇILSIN!

Ülkemiz 8.333 kilometrelik eşsiz bir sahil şeridine sahip.
Ancak **sahillere eşit ve adil bir biçimde erişemiyoruz.**

Anayasamıza göre sahillere için öncelikle kamu yararı gözetilmeli.
Ancak anayasal haklarımıza rağmen sahillere özel izinlerle bol yıldızlı otellere,
büyük işletmelere teslim ediliyor. Böylece bir yandan büyük bir çevre tahribatı
oluşurken, diğer yandan kıyılara erişim belli zümrelerle sınırlandırılıyor. **Ülkemizin**
dört bir yanından yükselen çağrılara destek vererek sahillerin çevre koruma
ilkesine uygun şekilde herkesin erişimine açılmasını talep ediyoruz.

Kampanyamızı imzalayarak sahillerin özgür ve eşit erişime açılması için
verdiğimiz mücadeleye siz de katılın!

imza.greenpeace.org/sahiller-hepimizin

Bakanlık: “Biz de İliç'teki denetim boşluğunu yeni fark ettik”

Dokuz işçinin hayatını kaybettiği İliç maden kazasına yönelik nihayet çalışmalarına başlayan Meclis Araştırma Komisyonu, bakanlıklar arası sorumluluğu birbirine atma mücadelesine sahne olurken Greenpeace Akdeniz bölgedeki çalışmalarını sürdürmeye, konuyu gündemde tutmaya devam ediyor.

Greenpeace Akdeniz Program Direktörü Berkan Özyer

24 Nisan'da çalışmaya başlayan İliç Maden Kazasını Araştırma Komisyonu, Mayıs ayının ilk haftasında üç günde üç ayrı bakanlığı dinledi. Sırasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar (ETKB), Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği (ÇŞİDB) ve son olarak da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıklarından (ÇSGB) bakan yardımcılarını ve üst düzey bürokratları sunum yaptı. Yapılan sunumlardan anlaşılıyor ki, kaza göz göre göre aylar boyunca "geliyorum" demiş. Üç bakanlığın sunumlarına göre son kazaya kadar;

- İliç'te 2012 yılından bugüne 130 çalışan iş kazası geçirdi ve son kaza ile birlikte 28 çalışan hayatını kaybetti.
- 2014'te mermer sahasında bir duvar çökmesi meydana geldi.
- Temmuz-Ağustos 2021'de yapılan denetimde 35 eksik bulundu, 32'si giderilirken 3'ünün mevzuata aykırı olduğu belirlendi ve 23 bin lira idari para cezası uygulandı.
- Ağustos-Eylül 2021'de 59 adet mevzuata aykırılık tespit edildi ve 26'sı teftiş süresi içerisinde işverence

giderildi. Kalan 33 adet aykırılık için toplam 600 bin liraya yakın bir idari para cezası uygulandı.

- Ocak 2022'deki denetimde 39,29 hektarlık bir alanda kısmi faaliyet durdurma kararı verildi. Bu alandaki ve batı ocağının tamamında yapılan faaliyet durdurma günümüze kadar devam ediyor.
- 27 Mart 2022'de aynı liç sahasında 400 metre küplük bir kayma olayı yaşandı.
- 21 Haziran 2022'de de bir siyanür borusu patladı. Hem 16 milyon 440 bin TL idari para cezası uygulandı hem de 27 Haziran ile 23 Eylül 2022 tarihleri arasında işletme faaliyetleri durduruldu. Ardından Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunuldu.
- Ağustos 2023'te, Ocak 2022'de tespit edilen sorunlar giderilmediği için 39,29 hektarlık alandaki kısmi faaliyet durdurmanın ve batı ocağındaki heyelan tehlikesi nedeniyle faaliyet durdurmanın devamına karar verildi. Ayrıca Çalışma Bakanlığı denetiminde 15 adet mevzuata aykırılık tespit edildi ve hepsi teftiş süresi içerisinde giderildi.

- Aralık 2023'te 6 adet mevzuata aykırılık tespit edildi ve yaklaşık 1,8 milyon Türk lirası bir idari para cezası söz konusu oldu. Burada 2021 yılında tespit edilen eksiklikler giderilmediği için o yıl kesilen ceza katlamalı ceza olarak uygulandı.

Yığın üç ay boyunca hareket etmiş, kimse takip etmemiş

Böyle bir sicile sahip bir madende kazanın yaşandığı liç sahasında durum nasıldı? Her ne kadar bakanlık temsilcileri komisyonda henüz inşa bile edilmeyen iki yeni fazın kapasitesini toplam mevcut kapasite gibi açıklasa da 58 milyon ton kapasiteye sahip liç sahasının aşıldığı ve 68 milyon tona çıktığı iddia edildi. Bu kapasite aşımından ötürü yığın yüksekliğinin dünya standardı 100-150 metreyken 250 metreyi aştığı belirtildi.

Peki böylesine yüksek bir kapasite aşımı yaşanırken hiç fark edilmedi mi? Enerji Bakanlığı'nın komisyonda yaptığı açıklamaya göre, alandaki jeoradar verileri geriye dönüp incelendiğinde "yığın liçteki yer değiştirme hareketlerinin kazadan yaklaşık üç ay evvel artış yönünde bir eğilim gösterdiğini ve kaza gününe kadar da artarak devam ettiğini açıkça görüyoruz. 30 Kasım'da hareketlilik başlıyor, zaten en son kazanın olduğu saatte maksimum noktaya ulaşıyor."

Üç ay öncesinden yığının hareket ettiği görülebilirken muhakkak en az bir bakanlığın yetkili olduğunu ve müdahale etmeye kalktığını düşünmüş olabilirsiniz. Ancak söz konusu son üç ay boyunca bile hiçbir adım atılmıyor.

Komisyonda hangi bakanlığın sorumlu olduğu, jeoradar verilerini hangi bakanlığın takip ettiği sorulduğunda hep aynı yanıt alındı: "Biz değil."

- ETKB: "Jeoradar verilerinin iletildiği merkezî bir mekanizma yok... Jeoradar bilgilerinin, bir hareketlenme olduğu bilgilerinin gereğini yapma sorumluluğu elbette ki şirkette gözüküyor."
- ÇŞİDB: "Bakanlığımızın görev, yetki ve sorumlulukları arasında jeoradarların takibi yok."
- ÇSGB: "Başkanlığımızca radar verilerinin eş zamanlı izlenmesi gibi bir fonksiyonumuz yok, böyle bir görev tanımımız da yok... Kaza olmadan önce semptomları bildirme diye bir uygulama yok."

Jeoradar verileri kontrol edilmiyorsa yığını kim denetliyor diye sorarsanız, bunun da yanıtı yok.

- ETKB: "Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın temsilcilerine sorulmasının daha doğru cevapları temin etme adına doğru olacağını düşünüyoruz."
- ÇŞİDB: "Çevresel açıdan herhangi bir yetkimizin olmadığını düşünüyoruz."
- ÇSGB: "Bizim bu noktada bir denetimimiz söz konusu olmadığından tespitimiz de bulunmuyor."

Dahası, esas sorumlu olan ÇED sürecini yürüten ÇŞİDB, aynı komisyonda "Kimse bindiği dalı kesmez" diyerek şirketin kendi kendini denetlemesi gerektiğini söylerken, diğer yandan "Biz de zaten oradaki denetim boşluğunu yeni fark ettik" diyor.

Greenpeace İliç'te

ÇŞİDB şirketin kendi kendini denetlemesini beklerken, Greenpeace Akdeniz olarak bir yandan sahada bir yandan da bilgi edinme hakkı çerçevesinde girişimlerde bulunduk. Toprak, su ve hava kirliliği açısından analizler yapıldığı belirtilmesi üzerine bilgi edinme hakkı kapsamında yaptığımız başvuruda numunelerin nereden alındığını, hangi kirleticilerin kontrol edildiğini ve sonuç raporlarını sorduk.

Aldığımız cevapta ise "alınan numunelerde ve bölgenin hava kalitesinde şu ana kadar bir olumsuzluk ile karşılaşmadığı" yanıtıyla yetinildi. Meclis Araştırma Komisyonu'nda da benzer şekilde izleme sürecinin devam ettiği kaydedildi. Ancak toprak analizi konusunda ÇŞİDB, malzeme kalktıktan sonra toprak analizlerinin yapılacağını belirtiyor ki üç ayda sadece yüzde 33-35'inin kalktığının altını çizmek gerekiyor.

Bunun yanında Greenpeace olarak yaptığımız ziyarette bölgeyi yerinde inceledik. Maden sahasına girelemediğinden ötürü bölgeye nispeten yakın noktalardan su ve toprak numuneleri aldık. Yığının olduğu alandan örnek temin edilemediği için, beklendiği üzere, alınan numunelerdeki değerler limit değerlerin altında çıktı. Alüminyum, demir, nikel ve krom gibi çeşitli metallerde limit aşımı görülürken bunların bölgenin doğal yapısından ötürü olduğu yorumunu yapıyoruz.

Greenpeace olarak bu araştırmayı belirtildiği üzere çevre örgütleri olarak konuyu takip ettiğimiz, ayrıca süreci

yakından ve yerinde incelediğimizin altını çizmek için gerçekleştirdik. Çalışmalarımızı devam ettirirken bölgenin risk altında olmadığını belirten kamu kurumlarının da araştırma sonuçlarını düzenli aralıklarla açıklamasını talep ediyoruz.

Araştırma Komisyonu'na sorular

Komisyonun çalışmalarına ve komisyon üyelerinin iyi niyetine güveniyor, bu kazanın aydınlanması için her türlü adımı atacaklarına inanıyoruz. 12 yılda "devlet hakkı" kapsamında toplam doğrudan devlet kazancı 84,81 milyon dolar yani yıllık sadece 7 milyon dolar olan bu altın madenindeki kazadaki sorumluların ortaya çıkması en büyük temennimiz.

Meclis Komisyonu'na soruyoruz:

- Kaza öncesi liç yığının kaç metreküp toplanmıştı ve bu yığın kaç metreye ulaşmıştı?
- Bu liç sahasından hangi bakanlık sorumludur? Kaza olmasaydı hiç kontrol edilmeden daha ne kadar yükselebilirdi?
- Diğer altın madenlerinde denetimler yapıldı mı? Komisyonunda Enerji ile Çevre Bakanlıkları'ndan temsilciler yapıldığını açıklarken kazanın olduğu yerin sorumluluğunu üstlenmeyen bu iki bakanlığın tam olarak neleri kontrol ettiği veya edeceği de bir soru işaretidir.

SOKAK HAYVANLARI YAŞASIN

Türkiye’de sokak hayvanlarıyla ilgili sorunun kaynağı, merkezi hükümetin ve yerel yönetimlerin sorumluluklarını yeterince yerine getirmemeleri.

Kalıcı, ülkemizin doğasına, tarihine, kültürüne uygun bir çözüm oluşturma zahmetinden kaçınan karar alıcılar en “basit” ve zalim çözümü yasalaştırmayı hedefliyor. Sorumsuzluğun, denetimsizliğin bedelini sokak hayvanları ödeyemez.

Sorunun sebebi de çözümü de çok açık

Yeterli kısırlaştırma ve aşılama yapılmadığı için sokak hayvanlarının sayısı artıyor; temel bakım hizmetleri yetersiz bırakılıyor; sahiplenilen köpekler denetimsiz şekilde sokağa bırakılıyor. Her üç sorun da hayvanların yasal sorumlusu olan yerel yönetimlerin ve ilgili bakanlıkların görevini yerine getirmemesinden kaynaklanıyor. Kanun belediyelere barınak oluşturup sağlık hizmeti sunmayı mecburi kılarken, pek çok belediyede

ya barınak hiç yok ya da çok ağır ve sağlıksız koşullar söz konusu. Ortalama 3-4 yıl ömrü olan sokak hayvanlarına yönelik kapsamlı bir kısırlaştırma faaliyetiyle birkaç yıl içerisinde bu sorunu çözebiliriz.

Ankete katılanların yüzde 94’ü sokak hayvanlarına yönelik yasa değişikliğine karşı!

Mayıs ayında tek soruluk basit bir anket ile Hayvan Hakları Kanunu’nda yapılması önerilen değişikliğin bir çözüm olup olmayacağını sorduk: “Sence Hayvanları Koruma Kanunu’nda yapılmak istenen değişiklik soruna çözüm getirecek mi?”

Ankete katılan yaklaşık 5 bin kişinin yüzde 94’ü bu soruya “hayır” yanıtını verdi.

Sokak hayvanlarının itlafı zalim ve kabul edilemez bir yöntemdir. Sorun sokak hayvanları değil, mevcut kanunun 20 yıldır yeterince uygulanmamasıdır. Hayvanların yaşam hakkını sonuna kadar savunacağız!

Küresel Okyanus Anlaşması'nı hangi ülkeler resmen onayladı?

Okyanuslar hayattır ve tüm hayat birbiriyle bağlantılıdır. Nerede yaşarsak yaşayalım okyanuslara ihtiyacımız var. Okyanuslarımız korunmadan hiçbir yerde yeşil ve adil bir gelecek olamaz.

Okyanus koruma alanları okyanus yaşamının korunması açısından çok önemli. Ne yazık ki okyanusların çok büyük bölümü koruma altında değil ve sömürüye açık durumda. Bilim insanları yaban hayatı korumak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için 2030 yılına kadar okyanuslarımızın en az üçte birinin okyanus koruma alanları kapsamına alınması gerektiğini söylüyor.

Küresel Okyanus Anlaşması'nın 2023 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmesi, okyanusların korunmasına yönelik büyük bir adımdı. Bu önemli adımın ardından birçok ulus ve kuruluşun onlarca yıllık çalışması ve milyonlarca kişinin desteği vardı. Ancak hala yapılması gereken şeyler var. Küresel Okyanus Anlaşması,

deniz yaşamının iyileşip gelişebileceği geniş okyanus koruma alanları yaratmak için kullanılabilecek güçlü bir araç ancak en az 60 ülke tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek.

Süregelen iklim krizi, aşırı avlanma ve kirlilik okyanuslarımızı çöküşün eşiğine getirirken, dünya liderlerinin anlaşmayı resmen onaylayıp yürürlüğe koymaları, dolayısıyla 2030 yılına kadar okyanusların en az yüzde 30'unu korumamızı sağlayacak okyanus koruma alanları yaratma potansiyelini açığa çıkarmaları gerekiyor. Hükümetler ayrıca ilk okyanus koruma alanı önerilerini geliştirmeye de başlamalı. Greenpeace olarak hükümetleri Haziran 2025'te Nice'te yapılacak Birleşmiş Milletler Okyanus Konferansı'na kadar anlaşmayı onaylamaya çağırıyoruz.

Şu ana kadar Küresel Okyanus Anlaşması'nı resmen onaylayan altı ülke var: Palau, Şili, Belize, Seyşeller, Monako, Mauritius.

© Will Rose / Greenpeace

Aylık birden fazla dergi alıp, bunları okullara ulaştırarak **gençleri Greenpeace ile tanıştırmaya ne dersiniz?**

Merhaba,

Bildiđiniz üzere Greenpeace Akdeniz Dergi, yalnızca çevre hakkında ve ana akım medyada yer alamayan gelişmeler üzerine yayın yapmaktadır. Bu haberlerin ve bilgilerin daha erişilebilir ve yaygın olması için dergilerimizi mümkün olduğunca fazla kişiyle paylaşmak istiyoruz.

Dilerseniz 1 adetten fazla dergi hak edişlerinizi sizin adınıza bizlerle iletişime geçen, okumaya ve gelişmeye hevesli öğrencilere iletiyoruz. Fazla sayıdaki dergilerinizi kendi çevrenize iletmek isterseniz, bizi hafta içi 10:00-19:00 arası (0212) 935 30 33 numaralı telefondan arayabilir ya da bilgi.tr@greenpeace.org'a mail atabilirsiniz.

GREENPEACE